

Nr 18

Försvarsutskottets betänkande med anledning av propositionen 1975:37 med förslag om nytt förmånssystem för värnpliktiga m. fl. och ändringar i familjebidragsförordningen (1946:99) m. m. jämte motioner

I propositionen 1975:37 (försvarsdepartementet) har regeringen – efter förredragning av statsrådet Holmqvist – föreslagit riksdagen att

dels godkänna de riktlinjer för ersättning åt värnpliktiga m. fl. som förredragande statsrådet har förordat,

dels antaga inom försvarsdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i familjebidragsförordningen (1946:99),
2. lag om ändring i värnpliktslagen (1941:967),
3. lag om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst,
4. lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74).

I anslutning till propositionen behandlar utskottet dels motionerna 1975:332 (c), 335 (c), 336 (c), 741 (c), 1181 (vpk) såvitt avser yrkandena 2 och 3, 1183 (m), 1186 (m) såvitt avser yrkandena 2 och 3 samt 1804 (fp), väckta under den allmänna motionstiden, dels motionerna 1975:2056 (c), 2057 (c), 2058 (vpk), 2059 (m), 2060 (m,c,fp), 2061 (m) och 2062 (m), väckta med anledning av propositionen.

Propositionen

I propositionen föreslås delvis nya principer för ersättning åt värnpliktiga m. fl. Dagersättning åt värnpliktiga under grundutbildning föreslås utgå med ett fast belopp per dag. Detta kompletteras med ett rörligt belopp som ökar med tjänstgöringstidens längd. Nuvarande samband mellan lön och grad liksom tjänstgörings- och utbildningspremier slopas. Det familjesociala stödet anpassas till de normer som gäller inom det sociala området i samhället i övrigt. De nya ersättningsprinciperna för värnpliktiga föreslås bli tillämpade även för de vapenfria tjänstepliktiga och för dem som genomgår utbildning till värnpliktig officer, reservofficer och regementsofficer.

Värnpliktiga under repetitionsutbildning och civilförsvarspliktiga föreslås få ersättning som anknyter till sjukpenningförsäkringen. Denna ersättning föreslås få en nedre garantinivå. För dem som genom sin befattning i krigsorganisationen har särskilt ansvar och merarbete föreslås en speciell befattningsersättning.

Administrationn av ersättningar åt värnpliktiga under repetitionsutbildning och civilförsvarspliktiga förs utom beträffande befattningsersättningen

över till försäkringskassorna. Härigenom avlastas kommunerna vissa administrativa uppgifter.

I propositionen läggs vidare fram förslag till lagändringar som förantogs dels av förslagen i årets budgetproposition om förbättrade värnpliktsförmåner, dels av att den nya regeringsformen har börjat tillämpas den 1 januari 1975.

Motionerna

Beträffande premier m. m. behandlar utskottet

dels motionen 1975:1183 av herr Oskarson (m), i vilken hemställs att riksdagen beslutar att i skrivelse till regeringen hemställa om snara åtgärder för att förbättra rekryteringen av reservofficerare och värnpliktigt befäl i enlighet med vad i motionen anförts,

dels motionen 1975:2060 av herr Oskarson m. fl. (m,c,fp), i vilken hemställs att riksdagen vid fastställande av riktlinjer för ersättning åt värnpliktiga m. m. beslutar att i skrivelse till regeringen hemställa att utbildningspremier vid utbildning till reservofficer uppräknas i enlighet med vad i motionen anförts,

dels motionen 1975:2061 av herr Oskarson m. fl. (m) såvitt avser yrkande 1 att riksdagen vid fastställande av riktlinjer för ersättning åt värnpliktiga m. fl. som sin mening uttalar att utbildningspremierna bör bibehållas i princip i överensstämmelse med vad som nu gäller samt uppräknas i enlighet med UFV:s förslag.

Beträffande ersättningar under repetitionsutbildning behandlar utskottet motionen 1975:2061 av herr Oskarson m. fl. (m) såvitt avser yrkande 2 att riksdagen vid fastställande av riktlinjer för ersättning åt värnpliktiga m. fl. som sin mening uttalar att regeringen vid fastställande av ersättning till värnpliktiga under repetitionsutbildning beaktar vad i motionen anförts.

Beträffande familjesocialt stöd behandlar utskottet

dels motionen 1975:1181 av herr Måbrink m. fl. (vpk) såvitt avser yrkande 2 att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa att de värnpliktiga erhåller full ersättning för bostadskostnader, oavsett de samlever eller bor enskilt,

dels motionen 1975:1804 av fru Fränkel (fp), i vilken – med hänvisning till vad som anförts i motionen 1975:1755 – hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring av systemet för förmånerna till värnpliktiga att särbehandlingen av ensamstående upphör,

dels motionen 1975:2058 av herr Måbrink m. fl. (vpk) såvitt avser yrkandena 2 och 3, nämligen att riksdagen beslutar föreslå regeringen

2. att samtliga värnpliktiga, oavsett civilstånd, erhåller ett bostadsbidrag motsvarande rimlig bostadskostnad,

3. att värnpliktig under grundutbildningen erhåller bidrag till hustru eller motsvarande, om denna är arbetslös,

dels motionen 1975:2061 av herr Oskarson m. fl. (m) såvitt avser yrkande 3 att riksdagen vid fastställande av riktlinjer för ersättning åt värnpliktiga m. fl. som sin mening uttalar att finansiering av sociala kostnader för värnpliktiga under tjänstgöring hänförs till socialhuvudtiteln.

Beträffande de värnpliktigas resor behandlar utskottet

dels motionen 1975:336 av herr Svanström m. fl. (c), i vilken hemställs att riksdagen beslutar att helt fria hemresor för värnpliktiga införs fr. o. m. den 1 juli 1975,

dels motionen 1975:741 av herr Björk i Gävle m. fl. (c), i vilken hemställs att riksdagen uppdrar åt regeringen att komma med förslag till nya regler för de värnpliktigas resor under fritid.

dels motionen 1975:1181 av herr Måbrink m. fl. (vpk) såvitt avser yrkande 3 att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa att alla värnpliktiga ges rätt till obegränsat antal kostnadsfria resor från och till förläggningen.

dels motionen 1975:2058 av herr Måbrink m. fl. (vpk) såvitt avser yrkande 1 att riksdagen beslutar föreslå regeringen att för alla värnpliktiga införa "frikort", som berättigar till obegränsat antal resor på kommunala, statliga och privata kollektiva kommunikationsmedel.

Beträffande frågan om fast anställning av regements-officersaspiranter behandlar utskottet motionen 1975:2059 av herr Oskarson m. fl. (m), i vilken hemställs att riksdagen beslutar föreslå regeringen att regementsofficersaspiranter skall erhålla fast anställning inom försvaret då de fullgjort lika lång tid som värnpliktigt kompanibefäl vid avslutad utbildning (kadettskola).

Beträffande ersättning åt frivillig personal behandlar utskottet motionen 1975:1186 av fru af Ugglas (m) såvitt avser yrkandena 2 och 3, nämligen

2. att riksdagen hemställer att regeringen överlämnar motionen till utredningen rörande systemet för förmåner till värnpliktiga m. fl. för beaktande,

3. att riksdagen hemställer att regeringen omarbetar bestämmelserna i Kbr 1963:05.17 beträffande A- och B-personalens förmåner jämfört med övriga personalkategoriers.

Beträffande värdesäkring av värnpliktsförmåner behandlar utskottet

dels motionen 1975:332 av herrar Björk i Gävle (c) och Norrby (c), i vilken hemställs att riksdagen beslutar uppdraga åt regeringen att föreslå att utbildningspremierna för värnpliktiga officerare och befäl inom armén fr. o. m. budgetåret 1975/76 anpassas till de prisförändringar som ägt rum,

dels motionen 1975:335 av herrar Svanström (c) och Bengtsson i Göteborg

(c), i vilken hemställs att riksdagen beslutar att de värnpliktigas utryckningsbidrag anknyts till konsumentprisindex och således blir föremål för automatiska, årliga höjningar,

dels motionen 1975:2058 av herr Måbrink m. fl. (vpk) såvitt avser yrkande 4 att riksdagen beslutar föreslå regeringen att samtliga värnpliktsförmåner värdesäkras.

Beträffande vissa skattefrågor behandlar utskottet

dels motionen 1975:2056 av herr Andersson i Nybro m. fl. (c), i vilken hemställs att riksdagen med anledning av propositionen 1975:37 beslutar anhålla om att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att komma med förslag innebärande ett nytt förmånssystem för värnpliktiga grundat på principen om beskattad värnpliktslön,

dels motionen 1975:2057 av herr Kindbom m. fl. (c), i vilken hemställs att riksdagen beslutar avslå propositionen 1975:37 i vad avser den del där det föreslås att ersättning till värnpliktiga under repetitionsutbildning och till civilförsvarspliktiga skall räknas bort från det kommunala skatteunderlaget.

Beträffande frågan om kostnadsansvar för verkskydd behandlar utskottet motionen 1975:2062 av herr Strindberg m. fl. (m), i vilken hemställs att riksdagen hos regeringen begär att 1974 års totalförsvarsutredning får i uppdrag att med beaktande av vad i motionen anförts överväga frågan om det framtida kostnadsansvaret för verkskydden.

Utskottet

De värnpliktigas förmåner utformades i väsentliga delar vid tiden för andra världskriget. Förmånssystemet har efter hand genomgått vissa förändringar. Utvecklingen under senare år utom och inom försvaret har emellertid motiverat en översyn av principerna för förmåner till de värnpliktiga m. fl.

I november 1970 tillkallades en sakkunnig med uppdrag att utreda systemet för förmåner åt värnpliktiga m. fl. Utredningen, som antog benämningen utredningen rörande systemet för förmåner åt värnpliktiga m. fl., kallas i det följande förmånsutredningen. Den överlämnade i november 1972 betänkandet Värnpliktsförmåner (SOU 1972:68–69). I oktober 1973 överlämnade utredningen betänkandet Civilförsvarsförmåner (SOU 1973:40) med förslag till nytt förmånssystem för de civilförsvarspliktiga. Utredningen fortsätter sitt arbete och räknar med att inom en nära framtid lägga fram förslag om frivilligpersonalens förmåner.

Förmånsutredningens betänkanden remissbehandlades i vanlig ordning. En arbetsgrupp inom försvarsdepartementet fick sedermera i uppdrag att – på grundval av föreliggande utredningsmaterial, remissyttranden samt förslag från värnpliktskonferenser, värnpliktiga arbetsgrupper, politiska ungdomsförbund m. m. – arbeta fram förslag till nytt ersättningssystem för värnpliktiga m. fl. Arbetsgruppen redovisade i november 1974 resultatet av sina överväganden i en departementspromemoria (Ds Fö 1974:2) med prin-

cipiella förslag angående ersättningar åt värnpliktiga m. fl. Även denna promemoria har varit föremål för remissbehandling.

Förmånsutredningens och arbetsgruppens tankegångar redovisas i propositionen, som innehåller förslag om nytt förmånssystem för värnpliktiga och civilförsvarspliktiga. Med värnpliktiga jämföras därvid i allt väsentligt vapenfria tjänstepraktiska och elever i bistånds- och katastrofutbildning.

I propositionen redovisas också förslag till lagändringar som föranleds dels av förslagen i årets budgetproposition om förbättrade värnpliktsförmåner, dels av att den nya regeringsformen har börjat tillämpas den 1 januari 1975.

Förmåner åt värnpliktiga m. fl.

Till värnpliktig och fast anställd vid försvarsmakten som fullgör tjänstgöring enligt värnpliktslagen (1941:967) samt värnpliktig som genomgår utbildning till befattning för kompanibefäl eller motsvarande utbildning som inte fullgörs enligt nämnda lag utgår värnpliktsförmåner av olika slag. Nuvarande förmånssystem omfattar följande kontanta ersättningar och andra förmåner.

Värnpliktig får penningbidrag, tjänstgöringspremie och utbildningspremie. Tjänstgöringspremien utgår efter ett visst antal dagars tjänstgöring och utbildningspremien till värnpliktig som har uttagits för och med godkända vitsord genomgått befälsutbildning. Vid sjö- och flygtjänstgöring utgår särskild ersättning som också den varierar efter den värnpliktiges tjänstegrad och arten av tjänstgöring. Under utbildningen till regementsofficer kan värnpliktig efter viss tid i stället för penningbidrag få ersättning med belopp som motsvarar viss del av månadslönen i löneklass T 3.

Vid uttryckning från grundutbildning erhåller värnpliktig uttryckningsbidrag.

Värnpliktig får också familjebidrag. Rätten härtill är behovsprövad. Familjebidrag utgår kontant och omfattar familjepening, bostadsbidrag, näringsbidrag, sjukbidrag och begravningsbidrag.

Familjepening beviljas med visst belopp för dag för hustru, franskild hustru och – under vissa villkor – husföreståndarinna samt med ett lägre belopp för dag för annan familjemedlem.

Bor värnpliktig tillsammans med familjemedlem utgår bostadsbidrag motsvarande kostnaderna för den värnpliktiges och familjemedlemmens bostad. För ensamstående värnpliktig beviljas bostadsbidrag endast i den mån särskilda skäl föreligger. Värnpliktig kan få särskilt bostadsbidrag för uppvärmningskostnader (bränslebidrag), flyttningskostnader och magasineringskostnader samt i vissa fall särskilt bidrag för mer än en bostad.

Värnpliktig som driver näring eller rörelse kan få näringsbidrag med visst belopp för dag för att bestrida kostnader som uppkommer till följd av tjänstgöringen.

Under tjänstgöring får värnpliktig ett visst antal fria resor. Dessutom

har han rätt att köpa ett valfritt antal resor till ett enhetspris av 10 kr. per resa. Båda lagen av resor gäller valfri ort inom landet.

Värnpliktig erhåller fri förplägnad, fri inkvartering samt fri hälso- och sjukvård. Under vissa förutsättningar kan i stället för fri förplägnad utgå förplägnadsersättning, måltidsersättning, mässpenningar och färdkostersättning. I vissa fall utgår inkvarteringsersättning i stället för fri inkvartering. Om övernattnig är nödvändig vid fri resa får värnpliktig ersättning för nattlogi. Värnpliktig som har tillstånd att i tjänsten använda egna kläder får beklädnadsersättning.

Samtliga redovisade ersättningar är skattefria utom de särskilda ersättningarna vid sjö- och flygtjänstgöring samt näringsbidragen.

Vad förmånerna konkret innebär framgår närmare av bifogade sammanställning (bilaga 1). I sammanställningen redovisas värnpliktsförmånerna med de förbättringar som riksdagen nyligen har beslutat om (prop. 1975:1 bil. 6 s. 67, FöU 1975:3, rskr 1975:25). Ensamstående värnpliktiga får ökade möjligheter att erhålla bostadsbidrag och de som under tjänstgöringen har erhållit familjebidrag får behålla detta en månad efter utryckningen.

Föredragande statsrådet framhåller i propositionen inledningsvis att de värnpliktigas villkor under en följd av år successivt har förbättrats. Han konstaterar emellertid att värnpliktstjänstgöringen fortfarande innebär bl. a. ekonomiska uppoffringar för många värnpliktiga. Dessa uppoffringar blir mera kännbara om den värnpliktige har bildat familj eller har annan försörjningsbörda. Strävan måste vara att förbättra de ekonomiska och sociala betingelserna under värnpliktstjänstgöringen. Vad det nu gäller är – framhåller statsrådet – att skapa en principiell grund för ett nytt förmånssystem. Storleken av insatserna får bedömas i varje års budgetarbete.

I det nya system som föreslås skall ersättningen till värnpliktig under grundutbildning utgå med dels en fast ersättning för dag, dels en kompletterande ersättning för den längre tid den värnpliktige tas i anspråk i jämförelse med flertalet andra värnpliktiga. De nuvarande utbildnings- och tjänstgöringspremierna liksom kopplingen mellan lön och grad slopas. Härigenom erhålls ett ersättningssystem som grundas enbart på det antal tjänstgöringsdagar som den värnpliktige tas i anspråk. Om utbildningspremierna som motivationsfaktor i utbildningen, främst för plutonsbefälsvärnpliktiga, anför statsrådet (s. 67) följande:

För egen del anser jag att man bör kunna räkna med att här aktuell grupp av värnpliktiga gör sitt bästa under utbildningstiden. Premier får också anses vara ett i princip främmande inslag i ett ersättningssystem för den obligatoriska utbildningstiden. Utbildningspremier under den obligatoriska utbildningen strider vidare mot principerna för systemet med trappstegsvisa höjningar av dagpenningen som syftar till att kompensera dem som har särskilt lång tjänstgöring.

Systemet med en fast och en rörlig ersättning för värnpliktiga under grundutbildning skall tillämpas också för utbildning till värnpliktig officer och reservofficer. För dessa kategorier skall vidare nuvarande system med ut-

bildningspremier bibehållas. Om premiernas storlek uttalar statsrådet (s. 68) bl. a. följande:

Frågan om utbildningspremiernas storlek för de olika kategorierna har aktualiserats av vissa remissinstanser, bl. a. Reservofficerarnas centralorganisation. Det har därvid med hänvisning till vissa rekryteringssvårigheter framförts krav på höjning av nuvarande premiebelopp. Denna fråga behöver enligt min mening prövas ytterligare. Systemet med premier för ifrågasatt utbildningar är f. n. inte likformigt för försvarsgrenarna. Det finns variationer både i fråga om förekomsten av premier och beloppens storlek. Jag avser därför att närmare låta pröva frågan om en likformig tillämpning mellan försvarsgrenarna av systemet med utbildningspremier.

Ersättningssystemet för värnpliktiga under grundutbildning skall tillämpas också för värnpliktiga regementsofficerasaspiranter. När det gäller dessa aspiranter har man från fackligt håll yrkat att aspiranterna efter viss tids utbildning skall få fast anställning. Föredragande statsrådet anser att man på denna punkt bör avvakta resultatet av pågående arbete med en ny befälsordning.

Beträffande det familjesociala stödet förordar statsrådet bl. a. att kvinna som den värnpliktige varaktigt bor tillsammans med skall likställas med hustru i bidragshänseende, att hustru (motsvarande) får bidrag endast under förutsättning att hon vårdar barn i hemmet eller om synnerliga skäl föreligger och att endast två familjepenningbelopp skall finnas, nämligen ett för hustru (motsvarande) och under vissa villkor husföreståndarinna samt ett annat för barn och vissa andra anhöriga. Socialhjälpnormen för Stockholms kommun skall vara styrande för familjebidragens storlek. Sjukbidraget slopas.

I fråga om bostadsbidraget föreslås ingen ändring. Ökade medel skall dock successivt ställas till förfogande för bostadsbidrag åt ensamstående för att en mer generös bedömning skall kunna göras i gränsfallen.

Nu gällande reseförmåner anser försvarsministern vara i stort sett tillfredsställande. Förbättringar av resemöjligheterna bör enligt statsrådet i första hand inriktas på att hjälpa dem som har långa och/eller tidsödande resor till hemorten.

Värnpliktiga under repetitionsutbildning föreslås få ersättning enligt modell efter sjukpenningförsäkringen. Därmed får de 90 % av sin civila lön. Detta innebär att man tillämpar ett i samhället i övrigt accepterat ersättningssystem och medför samtidigt väsentliga administrativa rationaliseringar. Systemet skall kompletteras dels med en befattningspenning för dem som genom sin befattning i krigsorganisationen har särskilt merarbete och ansvar, dels med en nedre garantinivå för dem som av olika anledningar inte omfattas av sjukförsäkringssystemet. För den begränsade grupp som inte tillgodoses genom det nya systemet föreslås ett kompletterande familjesocialt stöd, motsvarande skillnaden mellan familjebidragsbehovet och utgående ersättning.

Ersättning enligt sjukpenningförsäkringen är beskattningsbar inkomst. På samma sätt som sjukpenningutbetalningarna skall ersättningen under re-

petitionsutbildning i skattehänseende räknas bort från det kommunala skatteunderlaget.

Propositionen innehåller inte några förslag om ändring av reglerna angående ersättning på grund av skada under militärtjänstgöring. Försvarsministern är inte heller beredd att förorda en automatisk indexreglering av de olika ersättningarna utom vad avser den indexreglering som sker genom anknytningen till sjukpenningförsäkringen.

I propositionen föreslås att administrationen av samtliga ersättningar som anknyter till sjukpenningförsäkringen skall föras över till försäkringskassorna. På sikt kan det också bli aktuellt att till försäkringskassorna i större eller mindre omfattning flytta över administrationen av det familjesociala stödet i övrigt. De kommunala familjebidragsnämnderna kommer härigenom att avlastas en del av sina uppgifter. Vidare kommer kommunernas kostnader för det direkta familjebidragsstödet att minska genom det föreslagna ersättningssystemet.

Avsikten är att genomföra reformerna successivt. Anknytningen till sjukpenningförsäkringen avses ske tidigast den 1 januari 1977.

Utskottet delar den allmänna syn på värnpliktstjänstgöringen och de värnpliktigas förmåner under tjänstgöringen som kommer till uttryck i propositionen. Den ligger också i linje med tidigare uttalanden av riksdagen (jfr FöU 1972:17 s. 56). Det är således angeläget att de olika värnpliktsförmånerna sammantagna ger den värnpliktige förutsättningar att fullgöra tjänstgöringen och återgå till civilt arbete utan annan uppoffring än den som värnplikten i sig själv innebär.

I takt med prisutvecklingen och den allmänna standardutvecklingen har värnpliktsförmånerna under senare år successivt förbättrats. Efter förslag i årets budgetproposition har riksdagen nyligen beslutat om ytterligare uppräkning av värnpliktsförmånerna. Utryckningsbidraget har med verkan fr. o. m. den 1 januari 1975 höjts från 400 till 1 000 kr. Övriga förbättringar gäller fr. o. m. den 1 juli 1975.

Det kan anföras en rad skäl för att – som nu har skett – se över förmånssystemet i dess helhet. De värnpliktigas ekonomiska och sociala situation har påtagligt förändrats. Samhällets syn på frågor som har betydelse för förmånssystemet har förskjutits. Utbildningsförhållandena har ändrats i olika avseenden. Allt som allt har utvecklingen i samhället aktualiserat behovet av nya riktlinjer för bestämmande av ersättningar till såväl värnpliktiga som civilförsvarspliktiga. Till detta skall läggas att det nuvarande systemet med alla förändringar som genomförts har blivit alltmer svåröverskådligt, vilket i och för sig motiverat en översyn av bestämmelserna.

Det förmånssystem som skisseras i propositionen bygger på resultaten av förmånsutredningen och förslagen från en särskild arbetsgrupp inom försvarsdepartementet. Strävan har varit att förbättra de ekonomiska och sociala betingelserna under värnpliktstjänstgöringen. Vad det nu gäller är, som föredragande statsrådet framhåller, att skapa en principiell grund för ett nytt

förmånssystem. Storleken av insatserna får fastställas vid den årliga budgetbehandlingen.

Utskottet har för sin del inte något att erinra mot den principiella uppläggningsen av förmånssystemet som bl. a. innebär att dagersättningen differentieras med hänsyn till tjänstgöringens längd. Med en sådan uppläggning av ersättningssystemet bortfaller behovet av särskilda premier för värnpliktiga under grundutbildning. De som tas ut till längre tjänstgöring får genom förslaget en automatisk förhöjning. Utskottet finner det riktigt att man på detta sätt värderar arbetsinsatserna lika högt, oavsett vilken uppgift vederbörande är uttagen till, och avstyrker därmed bifall till motionen 1975:2061 (m), yrkande 1 såvitt gäller premier under grundutbildning.

När det gäller frivillig utbildning till värnpliktig officer och reservofficer är det däremot motiverat att ha kvar premierna som komplement till den ersättning officersaspirant får under utbildningstiden. Med hänvisning bl. a. till rådande rekryteringssvårigheter, när det gäller dessa befälskategorier, har man i olika sammanhang krävt en höjning av premiebeloppen, som legat stilla sedan år 1967. Yrkanden härom har också förts fram i motionerna 1975:1183 (m), 1975:2060 (m) och 1975:2061 (m), yrkande 1.

Som utskottet tidigare har anfört (FöU 1973:23 s. 5) kommer reserv- och värnpliktsbefälet även i framtiden att ha avgörande betydelse för krigsorganisationens funktionsduglighet. Det är därför betydelsefullt att man kan tillgodose behovet av välutbildad personal inom dessa befälsgrupper.

Förmånsutredningen ansåg rimligt att ifrågavarande utbildningspremier räknas upp med i genomsnitt omkring 25 % räknat på de belopp och efter de utbildningsförhållanden som gällde under utbildningsåret 1971/72.

Premiernas storlek är emellertid endast en av faktorerna som kan inverka på rekryteringen till värnpliktig officer och reservofficer. I årsredovisningen för det militära försvaret under budgetåret 1973/74 (s. 10–11) anmäler överbefälhavaren att han ser mycket allvarligt på den otillräckliga rekryteringen av reservofficerare inom armén. En viktig orsak anges vara det konkurrensförhållande med civil utbildning som har uppstått genom att kurser vid universitet och högskolor ofta pågår under juni och påbörjas före den 1 september, dvs. under tid som f. n. tas i anspråk för reservofficersutbildning.

Med skrivelse den 17 januari 1975 har överbefälhavaren med hänvisning till rekryteringsläget hemställt att chefen för försvarsdepartementet låter se över gällande belopp för utbildningspremier till reservofficerare. Enligt överbefälhavaren bör höjda premier utgå redan till dem som under år 1975 går igenom reservofficerskurser. Under hösten 1974 och i februari 1975 har även Reservofficerarnas centralorganisation gjort framställningar om en höjning av premierna vid utbildning till reservofficer.

Utskottet anser sig i detta sammanhang inte böra förorda att ifrågavarande utbildningspremier skall höjas. Försvarsministern (s. 68) uttalar att frågan bör prövas ytterligare och att man därvid bör överväga frågan om en likformig

tillämpning mellan försvarsgrenarna av systemet med utbildningspremier. Utskottet godtar att så sker men vill understryka behovet av snara åtgärder som syftar till ökat deltagande i utbildningen till reserv- och värnpliktsbefäl. Vad utskottet nu med anledning av regeringens förslag samt motionerna 1975:1183, 1975:2060 och 1975:2061, yrkande 1 i denna del, har anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I motionen 1975:2059 (m) föreslås att värnpliktiga regementsofficersaspiranter skall erhålla fast anställning inom försvaret då de fullgjort lika lång tid som värnpliktigt kompanibefäl vid avslutad utbildning (kadettskola). Utskottet finner frågan om de värnpliktiga regementsofficersaspiranternas anställningsförhållanden vara angelägen och anser att den bör lösas i samband med arbetet på en ny befälsordning. Motionen bör alltså avslås.

Utskottet skall i detta sammanhang något beröra frågan om värnpliktslön som tagits upp i motionen 1975:2056 (c). Motionärerna menar att man med en beskattad värnpliktslön bör kunna skapa ett enklare och enhetligare förmånssystem. En sådan lösning har redan övervägts av förmånsutredningen (SOU 1972:68 s. 95 och 107), som emellertid ansett sig böra överge tanken på en marknadsmässig lön. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill motionärernas förslag om en utredning i ämnet.

För värnpliktiga under repetitionsutbildning innebär propositionen att de skall få ersättning enligt samma modell som sjukpenningförsäkringen, kompletterad med bl. a. en befattningspenning för dem som genom sin befattning i krigsorganisationen har ett särskilt merarbete och ansvar. Det föreslagna systemet behandlas i motionen 1975:2061 (m). Motionärerna anser att förslaget i princip kan accepteras men framhåller att det bör studeras ytterligare. Utskottet vill erinra om att förslaget i denna del – liksom det föreslagna förmånssystemet i dess helhet – endast har principiell karaktär. Eventuella oklarheter kommer med all säkerhet att redas ut under det fortsatta arbetet med detaljutformningen av de bestämmelser som behöver utfärdas. Motionen 1975:2061, yrkande 2, bör alltså avslås.

Utskottet övergår härafter till att behandla det familjesociala stödet.

Nyheterna i propositionen på detta område hänför sig till hustrubidraget. Kvinna som den värnpliktige varaktigt bor tillsammans med skall i bidragshänseende likställas med hustru. Vidare skall hustru (motsvarande) få bidrag endast under förutsättning att hon vårdar barn i hemmet eller om eljest synnerliga skäl föreligger. Begreppet "synnerliga skäl" bör enligt utskottets mening tolkas restriktivt. Det kan t. ex. gälla ett sådant handikapp hos kvinnan som helt omöjliggör förvärvsarbete. Den som är arbetslös och gift med en värnpliktig bör inte få ersättning från försvaret utan från arbetsmarknadsmyndigheten. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen 1975:2058 (vpk) såvitt avser yrkande 3.

När det gäller bostadsbidragen föreslås i princip inga ändringar i propositionen. F. n. beviljas 90 % av ansökningarna från ensamstående och ökade medel har tillförts den här bidragsgivningen. I motionen 1975:2058 (vpk)

yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att samtliga värnpliktiga oavsett civilstånd skall erhålla ett bostadsbidrag motsvarande rimlig bostadskostnad. Motionerna 1975:1181 (vpk), yrkande 2, och 1975:1804 (fp) tar upp problemen för sammanboende och ensamstående. Utskottet kan för sin del, bl. a. med hänsyn till kostnaderna, inte förorda en linje som innebär att man utan prövning ger bostadsbidrag till alla värnpliktiga. Motionerna bör därför avslås, motionen 1975:1804 helt och de båda andra motionerna såvitt nu är i fråga.

Utskottet avstyrker vidare motionen 1975:2061 (m) såvitt gäller yrkande 3, att riksdagen vid fastställande av riktlinjer för ersättning åt värnpliktiga m. fl. som sin mening uttalar att finansiering av sociala kostnader för värnpliktiga under tjänstgöring skall hänföras till socialhuvudtiteln. Frågan om en kostnadsfördelning mellan försvars- och socialdepartementen är inte ny. I en motion till 1974 års riksdag ifrågasattes lämpligheten av att bokföra rent sociala kostnader för de värnpliktigas familjer som försvarskostnader. Utskottet avstyrkte en utredning om kostnadsfördelning med hänvisning bl. a. till att frågan var av principiell natur och att den blivande försvarsutredningen skulle komma att överväga densamma (FöU 1974:19 s. 22). Riksdagen följde utskottet (rskr 1974:190).

Bortsett från den indexreglering som följer av anknytningen till sjukpenningförsäkringen innehåller propositionen inte några förslag om värdesäkring av värnpliktsförmånerna. Frågan tas emellertid upp i motionerna 1975:332 (c), 1975:335 (c) och 1975:2058 (vpk), yrkande 4. Man bör enligt utskottets mening inte ha ett system med automatisk indexreglering och samtidigt, som hittills, genomföra betydande successiva förbättringar av värnpliktsförmånerna. Det måste bli fråga om ett val mellan dessa båda metoder och utskottet anser liksom försvarsministern att den hittills tillämpade metoden med punktvisa förbättringar är att föredra och avstyrker därför de motionsyrkanden varom här är fråga.

Motionen 1975:1186 (m) tar i yrkandena 2 och 3 upp den frivilliga personalens förmåner, vilka inte berörs av den nu föreliggande propositionen. Det ankommer emellertid på förmånsutredningen att se över förmånerna även för denna grupp och enligt vad utskottet har inhämtat är utredningen i det närmaste färdig med arbetet på ett betänkande med förslag i ämnet. Utskottet föreslår därför att motionen 1975:1186 avslås såvitt nu är i fråga.

När det gäller de värnpliktigas reseförmåner har de värnpliktiga i olika sammanhang fört fram krav på generellt gällande frikort för resor med allmänna kommunikationsmedel. Yrkanden om fria resor återkommer också i motionerna 1975:336 (c), 1975:741 (c), 1975:1181 (vpk), yrkande 3, och 1975:2058 (vpk), yrkande 1. Försvarsministern anser emellertid att förbättringar i första hand bör inriktas på att hjälpa dem som har långa och/eller tidsödande resor till hemorten.

De generella förbättringar i fråga om resor som har genomförts under senare år är högst betydande och utskottet delar försvarsministerns syn när

det gäller inriktningen av ytterligare förbättringar. Det kan emellertid enligt utskottets mening finnas anledning att se närmare på de skäl som åberopas för en ytterligare liberalisering av reseförmånerna generellt sett. Detta gäller särskilt de administrativa nackdelar som kan finnas i det nuvarande systemet. Utskottet förordar därför att en översyn sker av gällande regler på området och att man i samband därmed också gör en utvärdering av erfarenheterna hittills av förmånssystemet i denna del. Vad utskottet här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Ersättning, som enligt propositionen skall baseras på sjukpenningförsäkringen, skall – liksom annan ersättning från försäkringskassan – beskattas. I propositionen förutsätts att ersättningen under repetitionsutbildning, på samma sätt som sjukpenningutbetalningarna, i skatthänseende skall räknas bort från det kommunala skatteunderlaget. I motionen 1975:2057 (c) yrkas att så inte skall ske. Detta är, såvitt utskottet kan se, en fråga som det ankommer på den kommunalekonomiska utredningen att överväga. Med anledning härav och med hänvisning till vad finans- och skatteutskotten nyligen anfört i liknande fall (FiU 1975:11 och SkU 1975:27) avstyrker utskottet bifall till motionen i fråga.

Förmåner åt civilförsvarspliktiga

Enligt nuvarande förmånssystem utgår olika ersättningar till civilförsvarspliktiga, beroende på om det är yngre civilförsvarspliktiga (i eller under värnpliktsåldern 18–47 år) eller äldre civilförsvarspliktiga (över värnpliktsåldern).

Yngre civilförsvarspliktiga har i princip samma förmåner som försvarsmaktens värnpliktiga under repetitionsutbildning. Penningbidrag utgår efter en skala som omfattar åtta personalgrupper. Efter fullgjord tjänstgöring under 300 dagar, inberäknat tjänstgöring enligt värnpliktslagen och lagen om vapenfri tjänst, utgår tjänstgöringspremie med visst belopp för dag. I vissa fall kan också tillägg till tjänstgöringspremie utgå med visst belopp för dag. Befäl och vissa specialister får vidare utbildningspremie med visst belopp för dag. Dessutom kan yngre civilförsvarspliktiga i likhet med värnpliktiga få behovsprövat familjebidrag.

Civilförsvarspliktig över värnpliktsåldern får civilförsvarspenning. Denna utgår med belopp som motsvarar 0,2 % av den civilförsvarspliktiges årsinkomst av förvärsarbete. Utöver civilförsvarspenning kan utbildningspremie utgå enligt samma grunder som för yngre civilförsvarspliktig.

Civilförsvarspliktiga både i och över värnpliktsåldern får under tjänstgöring fri kost, fritt logi, fria resor, kontanta ersättningar för naturaförmåner, vissa sjukförmåner och begravningshjälp samt i förekommande fall ersättningar vid olycksfall efter i stort sett samma bestämmelser som för värnpliktiga inom försvarsmakten.

Avlöningsförmåner (penningbidrag, civilförsvarspenning, familjebidrag

och premier) utgår under utbildning men inte för övning. Undantag utgör övning i omedelbar anslutning till utbildning. Kontanta ersättningar utgår vidare i regel bara för dygn under vilket minst sju timmar tas i anspråk för färd, tjänstgöring m. m.

De civilförsvarspliktigas förmåner framgår närmare av bifogade sammanställning (bilaga 2).

Förmånerna finansieras endast delvis över statsbudgeten. Beträffande kommunalt anställd personal åligger det kommunen att svara för avlöning och annan ersättning under civilförsvarstjänstgöring. Kostnader för förmåner åt verkskyddspersonal åligger det vederbörande arbetsgivare att svara för.

Föredragande statsrådet förordar i propositionen att civilförsvarspliktiga under utbildning och övning skall få ersättning enligt samma grunder som värnpliktiga under repetitionsutbildning med bl. a. befattningspenning, garantinivå och familjebidrag. Det nu gällande kostnadsansvaret för kommuner och företag vad beträffar viss kommunal personal och personal i verkskyddet bör enligt statsrådet bestå även i fortsättningen.

Utskottet anser det riktigt att de civilförsvarspliktiga uppmärksammas särskilt vid en omläggning av förmånssystemet. Det stora flertalet av dem är familjeförsörjare. Som försvarsministern framhåller i propositionen är det angeläget att dessa får en ersättning som i stort motsvarar vad de erhåller i sitt civila arbete. Utskottet har för sin del inte något att erinra mot att huvuddelen av de civilförsvarspliktiga får en ersättning enligt de grunder som föreslås gälla för värnpliktiga under repetitionsutbildning.

Vissa civilförsvarspliktiga tjänstgör inom verkskydden. Kostnadsansvaret för denna verksamhet berörs i motionen 1975:2062 (m). Eftersom verkskydden inte uteslutande är avsedda för det egna företaget, ifrågasätter motionärerna om inte kostnadsansvaret bör flyttas över från företagen till det allmänna. 1974 års totalförsvarsutredning bör enligt motionärerna få i uppdrag att överväga frågan om det framtida kostnadsansvaret för verkskydden.

Som motionärerna framhåller har frågan om verkskyddens finansiering prövats av 1972 års riksdag, som hade att ta ställning till ett liknande motionsyrkande. Motionen avslogs med hänvisning bl. a. till att verkskyddet i stor utsträckning även måste vara ett företagarintresse (FöU 1972:17 s. 43, rskr 1972:231). Utskottet anser att den motion som nu föreligger bör avslås av samma skäl. Kostnaderna för utbildning och övningar vid landets ca 900 verkskydd uppskattas till ca 1,5 milj. kr. per år.

Författningsförlagen

Efter förslag i propositionen 1975:1 (bil. 6 s. 67) har riksdagen beslutat om vissa förbättringar av värnpliktsförmånerna. Genomförandet av förbättringarna kräver – såvitt gäller familjebidragsförmånerna – ändring av 6 och 13 §§ familjebidragsförordningen. Förslaget till lag om ändring i familjebidragsförordningen innehåller de ändringar som behövs i detta hänseende.

För att anpassa författningens namn till den terminologi som används i den nya regeringsformen föreslås vidare att rubriken "Familjebidragsförordning" ändras till "Familjebidragslag".

De grundläggande föreskrifterna om förmåner under värnpliktstjänstgöring och liknande obligatorisk tjänstgöring måste meddelas i lag. I förslagen till lag om ändring i värnpliktslagen, lagen om vapenfri tjänst och civilförsvarslagen har tagits in föreskrifter som dels fastslår rätten till ersättning under tjänstgöring, dels anger de olika slagen av ersättning.

I de olika lagarna föreslås vissa genomgående ändringar som har samband med den nya regeringsformen i den mån sådana ändringar inte har föreslagits i andra sammanhang (se beträffande civilförsvarslagen prop. 1975:21, FöU 1975:17).

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot regeringens förslag till författningsändringar.

Hemställen

Utskottet har i det föregående behandlat i propositionen 1975:37 framlagda förslag jämte motioner i ämnet, avseende dels riktlinjer för ersättning åt värnpliktiga m. fl., dels författningsändringar bl. a. med anledning av beslutade ändringar i förmånssystemet för värnpliktiga m. fl. Med hänvisning till vad utskottet därvid har anfört hemställer utskottet

beträffande värnpliktsförmåner m. m.

1. att riksdagen avslår motionen 1975:2061, yrkande 1 såvitt gäller att behålla utbildningspremier vid befälsutbildning i samband med grundutbildning,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet med anledning av regeringens förslag samt motionerna 1975:1183, 1975:2060 och 1975:2061, yrkande 1 i denna del, har anfört om åtgärder för att stimulera till ökat deltagande i utbildningen till reserv- och värnpliktsbefäl,
3. att riksdagen avslår motionen 1975:2059 om fast anställning av regementsofficeraspiranter,
4. att riksdagen avslår motionen 1975:2056 om ny utredning angående förmånssystemet,
5. att riksdagen avslår motionen 1975:2061, yrkande 2, om förmånerna under repetitionsutbildning,
6. att riksdagen avslår motionerna 1975:1181, yrkande 2, 1975:1804 och 1975:2058, yrkandena 2 och 3, om bostadsbidrag m. m.,
7. att riksdagen avslår motionen 1975:2061, yrkande 3, om finansieringen av de sociala kostnaderna för värnpliktiga,
8. att riksdagen avslår motionerna 1975:332, 1975:335 och 1975:2058, yrkande 4, om värdesäkring av värnpliktsförmåner,

9. att riksdagen avslår motionen 1975:1186, yrkandena 2 och 3, om förmåner åt frivillig personal,
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet med anledning av regeringens förslag samt motionerna 1975:336, 1975:741, 1975:1181, yrkande 3, och 1975:2058, yrkande 1, har anfört om fria resor m. m.,
11. att riksdagen avslår motionen 1975:2057 om det kommunala skatteunderlaget,
12. att riksdagen godkänner de riktlinjer som förordas i propositionen,

beträffande civilförsvarsförmåner

13. att riksdagen avslår motionen 1975:2062 om kostnadsansvaret för verkskydden,
14. att riksdagen godkänner de riktlinjer som förordas i propositionen,

beträffande författningsförslagen

15. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i familjebidragsförordningen (1946:99),
16. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i värnpliktslagen (1941:967),
17. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst,
18. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74).

Stockholm den 13 maj 1975

På försvarsutskottets vägnar
PER PETERSSON

Närvarande: herrar Petersson i Gäddvik (m), Gustavsson i Eskilstuna (s), Gustafsson i Stenkyrka (c), Gustavsson i Ängelholm (s), Karl Bengtsson i Varberg (fp), fru Sundström (s), herrar Pettersson i Örebro (c), Gernandt (c), Olsson i Asarum (s), Björk i Gävle (c), Konradsson (s), fru Ekelund (c) och herr Danell (m).

Reservation

av herrar Petersson i Gäddvik (m) och Danell (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet har för sin del inte något att erinra mot den principiella uppläggningsen av förmånssystemet som bl. a. innebär att dagersättningen differentieras med hänsyn till tjänstgöringens längd. Man värderar på detta sätt arbetsinsatserna lika högt, oavsett vilken uppgift vederbörande är uttagen till. Därmed bortfaller emellertid inte behovet av särskilda premier för dem som genomgår grupp- och plutonsbefälsutbildning. Det värnpliktiga befälet har en betydligt längre arbetsdag – förberedelser för övningar och lektioner liksom efterarbete efter övningar – än vad övriga värnpliktiga har. Detta ansvar och merarbete bör enligt utskottets mening kompenseras på något sätt och utbildningspremierna kan vara en lämplig form härför. Utskottet delar med andra ord inte den uppfattning som kommer till uttryck i propositionen och som innebär att premier skulle vara ett i princip främmande inslag i ett ersättningssystem för den obligatoriska utbildningstiden. Yrkande 1 i motionen 1975:2061 (m) om premier under grundutbildning bör alltså bifallas.

När det gäller frivillig utbildning till värnpliktig officer och reservofficer har man från regeringens sida inte tvekat att ha kvar premierna som komplement till den ersättning officersaspirant får under utbildningstiden. Med hänvisning bl. a. till rådande rekryteringssvårigheter, när det gäller dessa befälskategorier, har man i olika sammanhang fört fram krav på en höjning av premiebeloppen, som legat stilla sedan år 1967. Yrkanden härom återkommer också i motionerna 1975:1183 (m), 1975:2060 (m) och 1975:2061 (m), yrkande 1.

dels att utskottets hemställan i moment 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med bifall till motionen 1975:2061, yrkande 1, och med avslag på regeringens förslag i denna del uttalar att utbildningspremier skall utgå även för befälsutbildning i samband med grundutbildning.

Särskilt yttrande

av herrar Gustafsson i Stenkyrka (c), Pettersson i Örebro (c), Gernandt (c), Björk i Gävle (c) och fru Ekelund (c).

I propositionen 1975:37 föreslås delvis nya principer för ersättning åt värnpliktiga m. fl. Förslagen innebär ett förmånssystem som liksom det nuvarande är en kombination av kontanta ersättningar och naturaförmåner samt av generella och selektiva förmåner.

I motionen 1975:2056 (c) uttalas att förmånssystemets uppdelning i en stor mängd ersättningar och bidrag medför svårigheter att göra en totalbedömning av de ekonomiska villkor som de värnpliktiga har under sin tjänstgöringstid. Enligt motionärerna borde tiden vara inne att skapa ett enklare och enhetligare förmånssystem. Ett system byggt på principen om värnpliktslön bedömer de har många fördelar, såsom ökad social och ekonomisk trygghet för den värnpliktige och hans familj samt förenklade administrativa rutiner. Motionärerna skisserar huvuddragen av ett framtida förmånssystem med värnpliktslön och hemställer att riksdagen uttalar sig för en utredning rörande ett nytt förmånssystem som är grundat på principen om beskattad värnpliktslön.

Enligt vår mening kan det med fog hävdas att både nuvarande förmånssystem och det system som regeringen föreslår ger en splittrad bild av den värnpliktiges ekonomiska och sociala villkor under tjänstgöring. Vi anser att man på sikt bör eftersträva ett enklare och mera enhetligt system och vill erinra om direktiven för förmånsutredningen i detta avseende: "Ett grundläggande krav på förmånssystemet är att det skall vara enkelt och praktiskt men samtidigt uppfattas som rättvist av den som fullgör tjänstgöringen och även i övrigt ha positiv effekt på denna."

Vid kommande överväganden av detta slag samt i övrigt när det gäller värnpliktsförmåner blir det aktuellt att ta upp frågan i vilken mån värnpliktsförmånerna bör finansieras över försvarshuvudtiteln (jfr FöU 1974:19 s. 22).

Med hänsyn till att regeringens förslag bygger på ett nyligen genomfört utredningsarbete, under vilket förmånsutredningen även har diskuterat frågan om ersättning enligt principen marknadsmässig lön men övergett denna tanke, är vi beredda att stå bakom utskottets betänkande.

Bilaga 1

Nuvarande förmåner åt värnpliktiga m. fl. med de förbättringar som har beslutats av riksdagen under våren 1975 och som gäller fr. o. m. den 1 juli 1975

Förmån		Belopp m. m.
<i>Dagersättning m. m.</i>		
Penningbidrag	Under grundutbildning och repetitionsutbildning i omedelbar anslutning till grundutbildning	9-19 kr./dag
	Under annan tjänstgöring enligt värnpliktslagen	12-29:50 kr./dag
Särskilt penningbidrag	Under utbildning till regementsofficer (efter viss tid och efter eget val)	Del av månadslönen i löneklass T 3
Särskild ersättning vid sjö- och flygtjänstgöring	Sjötillägg	3-9 kr. för menig
	Dykningstillägg	90 öre-8:10 kr.
	Flygelevtillägg	11 kr./dygn
	Flygtillägg	21-27 kr./dygn
	Flygrisktillägg	20 kr./dygn
	Hopptillägg	600 kr./månad
<i>Premier och uttryckningsbidrag</i>		
Utbildningspremie	Menig kategori E vid flottan (efter 230 dagar)	12:50 kr./dag
	Gruppbefäl	325 kr.
	Plutonsbefäl (efter 230 dagar)	15:50 kr./dag
	Kompanibefäl resp. regementsofficer	4 000 kr.
	Reservofficer	4 400-5 100 kr.
Tjänstgöringspremie	Värnpliktig under grundutbildning (efter 230 dagar)	4 kr./dag
	Vid särskild övning och mobiliseringsövning	38:50 kr./dag
Tillägg till do	Vissa värnpliktiga som inte får utbildningspremie (efter 305 dagar)	4 kr./dag
Utryckningsbidrag		1 000 kr.
<i>Familjesocialt stöd</i>		
Familjepenning	Hustru (motsv.)	21 kr./dag
	Annan familjemedlem	8 kr./dag
Bostadsbidrag		Faktiska kostnader (i princip)
Särskilt bostadsbidrag	Bränslebidrag	Faktiska kostnader (i princip)
	Flyttningskostnader	Faktiska kostnader (i princip)
	Magasineringskostnader	Faktiska kostnader (i princip)

Förmån	Belopp m. m.
Sjukbidrag	Kostnader för familjemedlem, i den mån dessa inte ersätts av allmän försäkringskassa. I vissa fall kan sjukbidrag utgå för tandvård.
Begravningsbidrag	Hustru 2 000 kr.
	Annan familjemedlem 1 000 kr.
Näringsbidrag	Avlöningskostnader för ersättare m. m., då värnpliktig driver näring eller rörelse Högst 50 kr./dag
<i>Resor</i>	
Fria ledighetsresor (till valfri plats inom landet med allmänna kommunikationer)	Under grundutbildning (motsv.) En resa för varje hel tjänstgöringsperiod om 30 dagar
	Under annan utbildning En resa för varje hel tjänstgöringsperiod om 60 dagar
Vpl 10-resor (till valfri plats inom landet med allmänna kommunikationer)	Valfritt antal resor för värnpliktiga under grundutbildning och repetitionsutbildning Enhetspris 10 kr. per resa
<i>Naturaförmåner</i>	
Förplägnad	Förplägnadsersättning 8 kr./dag
	Måltidsersättning Lunch och middag 18 kr., övriga måltider 9 kr.
	Mässpennyngar 6:50 kr./dag
	Färdkostsättning 25 kr. för mer än 10 timmars resa
Beklädnad	Beklädnadsersättning 1:75 kr./dag för hel beklädnadsutrustning
Inkvartering	Inkvarteringsersättning Faktisk kostnad (i princip)
Hälsö- och sjukvård	Fri sjukvård högst 90 dagar efter uttryckning
<i>Ersättning vid olycksfall</i>	
Läkarvård	
Tandläkarvård	
Sjukhusvård	
Resor	
Läkemedel	
Särskilda hjälpmedel	
Sjukpenning	Vid förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av denna med minst hälften
Invalidlivränta	Vid invaliditet som nedsätter arbetsförmågan med minst 10 %
Begravningshjälp	2 000 kr.

Förmån		Belopp m. m.
Efterlevandelivränta	Till änka/änkling, fränskild make, barn under 19 år och föräldrar till den avlidne	
Särskilt olycksfallsskydd	Vid fullständig invaliditet Vid partiell invaliditet	150 000 kr. Lägre belopp
Grupplivförsäkringsskydd	Vid dödsfall enligt samma regler som för arbetstagare i statens tjänst	

*Bilaga 2***Nuvarande förmåner åt civilförsvarspflichtiga med de förbättringar som har beslutats av riksdagen under våren 1975 och som gäller fr. o. m. den 1 juli 1975**

Förmån		Belopp m. m.
<i>Yngre civilförsvarspflichtiga</i>		
Penningbidrag	Utgår efter en skala som omfattar åtta personalgrupper	12-29:50 kr./dag
Tjänstgöringspremie	Utgår efter 300 dagar	4 kr./dag
Tillägg till tjänstgöringspremie	I vissa fall	4 kr./dag
Utbildningspremie	Till befäl och vissa specialister	15 kr./dag
Familjepenning	Hustru (motsv.)	21 kr./dag
	Annan familjemedlem	8 kr./dag
Bostadsbidrag		Faktiska kostnader (i princip)
Särskilt bostadsbidrag	Bränslebidrag	Faktiska kostnader (i princip)
	Flyttningskostnader	Faktiska kostnader (i princip)
	Magasineringskostnader	Faktiska kostnader (i princip)
Sjukbidrag	Kostnader för familjemedlem, i den mån dessa inte ersätts av allmän försäkringskassa. I vissa fall kan sjukbidrag utgå för tandvård.	
Begravningsbidrag	Hustru	2 000 kr.
	Annan familjemedlem	1 000 kr.
Näringsbidrag	Avlöningskostnader för ersättare m. m., då värnpliktig driver näring eller rörelse	Högst 50 kr./dag
<i>Civilförsvarspflichtiga över värnpliktsåldern</i>		
Civilförsvarspenning	Utgår med belopp som motsvarar 0,2 % av den civilförsvarspflichtiges årsinkomst av förvärsarbete	12-78 kr./dag
Utbildningspremie	Samma som för yngre civilförsvarspflichtiga	
<i>Alla civilförsvarspflichtiga</i>		
Resor	I huvudsak samma som för värnpliktiga	
Förplägnad	Förplägnadsersättning	8 kr./dag
	Måltidsersättning	Lunch och middag 18 kr., övriga måltider 9 kr.
	Färdkostsättning	25 kr. för mer än 10 timmars resa

Förmån	Belopp m. m.
Beklädnad	
Inkvartering	
Vissa sjukförmåner	
Begravningshjälp	Samma som för värnpliktiga
Ersättningar vid olycksfall	Samma som för värnpliktiga